

Питання, отримані під час реєстрації

Фінансування розроблення та перевірки національних стандартів

Стосовно розроблення національних стандартів:

Відповідно до п. 5.2 ДСТУ 1.8:2015 «Правила розроблення програми робіт з національної стандартизації» технічні комітети надають до національного органу стандартизації обґрунтовані пропозиції щодо проведення робіт з національної стандартизації, забезпечених джерелом фінансування.

Стосовно перевірки національних стандартів:

Відповідно до ДСТУ 1.2:2015 «Правила проведення робіт з національної стандартизації» Національний орган стандартизації організовує та координує діяльність з проведення перевірки національних стандартів та кодексів усталеної практики на відповідність законодавству, потребам виробників та споживачів, рівню розвитку науки і техніки, інтересам держави, вимогам міжнародних, регіональних стандартів та кодексів усталеної практики.

Технічні комітети стандартизації уповноважені проводити перевірку національних стандартів та кодексів усталеної практики. В Україні, як і в країнах Євросоюзу проведення перевірки національних стандартів та кодексів усталеної практики здійснюється безкоштовно.

Особливості адаптації національних стандартів з насінництва до Директив Євросоюзу та Схем ОЕСР

В Україні чинні (невичерпний перелік):

- ДСТУ 2240-93 Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості. Технічні умови;
- ДСТУ 2949-94 Насіння сільськогосподарських культур. Терміни та визначення;
- ДСТУ 3641-97 Плодові культури. Насіння. Терміни та визначення;
- ДСТУ 4013-2001 Сортові та посівні якості картоплі насінневої. Технічні умови;
- ДСТУ 4014-2001 Картопля насіннева. Відбір проб і методики визначення посівних якостей;
- ДСТУ 4231:2003 Насіння цукрових буряків. Вимоги щодо заготовляння.

У сфері насінництва працюють такі технічні комітети (ТК):

- ТК 29 Технічні культури
- ТК 71 Овочеві і баштанні; культури, насіння та посадковий матеріал;
- ТК 86 Олії, жири та продукти їх переробки - РГ 2 Насіння, макуха та шроти;
- ТК 110 Насіння сільськогосподарських культур;
- ТК 170 Зернові культури та продукти їх переробки - ПК 3 Насіння олійних культур;
- ТК 190 Ефіроолійна продукція - ПК 1 Ефірні олії. Насіння та плоди ефіроолійних культур, сировина ефіроолійна квітково-трав'яниста, олії ефірні та продукти ефіроолійного виробництва.

На сайті Мінекономіки 18.12.2020 для обговорення розміщено Проект наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільськогосподарства України “Про затвердження Методики визначення сортових та посівних якостей насінневої картоплі”

Які види експертизи виконуються при розробленні стандартів на методи випробувань?

Правилами проведення робіт з національної стандартизації не передбачено виконання експертизи при розробленні національних нормативних документів (далі – НД), у тому числі стандартів на методи випробування.

Згідно з 6.8 ДСТУ 1.2 після надходження до НОС справи національного НД, розробленого технічним комітетом стандартизації або робочою групою, до складу якої входять представники заінтересованих сторін (у разі відсутності технічного комітету стандартизації) виконують технічну перевірку такої справи, під час якої виявляють:

- наявність пропозиції щодо розроблення проекту національного НД у програмі робіт з національної стандартизації;
- комплектність справи національного НД відповідно до 6.7 цього стандарту;
- наявність на документах, які долучені до справи національного НД, необхідних підписів, прізвищ і дат;
- відповідність оформлення проекту національного НД вимогам ДСТУ 1.5 (якщо міжнародний чи регіональний НД передбачають прийняти як національний НД, перевіряють відповідність оформлення проекту національного НД вимогам ДСТУ 1.7);
- правильність посилань у тексті проекту національного НД на акти законодавства та національні НД;
- наявність у проекті національного НД положень, які потребують перевірки на відповідність законодавству (за наявності таких положень виконують їх перевіряння на відповідність законодавству).

Якщо за результатом технічної перевірки справа національного НД відповідає визначеним вимогам ДСТУ 1.2, готують висновок технічної перевірки справи національного НД, який долучають до справи.

Яка доля ТК 77?

Відповідно до протоколу засідання ТК 77 «Медична техніка» (далі – ТК 77) від 23.11.2020 № 2 ДП «УкрНДНЦ» було припинено здійснення функцій секретаріату ТК 77 Товариством з обмеженою відповідальністю «Науково-дослідний інститут радіоелектронної медичної апаратури» (ТзОВ «НДІ РЕМА», вул. Заводська, буд. 31, м. Львів, 79019) та уповноважено Державне українське об'єднання «ПОЛІТЕХМЕД» (ДУО «ПОЛІТЕХМЕД», вул. Нагірна, 25 – 27, м. Київ, 04107) виконувати функції секретаріату ТК 77 (Наказ ДП «УкрНДНЦ» від 03.12.2020 р. № 419 «Про уповноваження на виконання функцій секретаріату ТК 77 та внесення змін до складу ТК 77»).

На черговому засіданні ТК 77 заплановано розгляд питань щодо зміни керівного складу ТК 77, структури ТК 77 та затвердження програми робіт ТК 77 у сфері стандартизації.

Який рівень актуальності і питома вага гармонізованих в Україні міжнародних стандартів, зокрема європейських?

Гармонізація національного законодавства України у сфері стандартизації з міжнародними та європейськими нормами дозволить узгодити та уніфікувати технічні вимоги до якості продукції та її управління. Позитивними ефектами політики гармонізації національного та міжнародного законодавства у сфері стандартизації є усунення технічних бар'єрів допуску продукції вітчизняних товаровиробників на міжнародні ринки збуту, полегшення обміну інформації, технологій, товарів та послуг в усіх галузях економіки.

На даний час загальна кількість національних стандартів у національному фонді ДП «УкрНДНЦ» - 26525, більшість з яких національні стандарти гармонізовані з міжнародними та європейськими стандартами – 17334, з яких:

- загальна кількість національних стандартів, гармонізованих з європейськими складає - 9172;
- загальна кількість національних стандартів, гармонізованих з міжнародними складає - 8162.

Рівень національних стандартів, гармонізованих з міжнародними та європейськими складає 67%, з них:

- з міжнародними: 32%;
- з європейськими: 35%.

Чому прийняття міжнародних та європейських стандартів як ДСТУ методом підтвердження зробили платним? За що у цьому випадку стягується плата і хто відтепер буде зацікавлений у прийнятті стандартів цим методом?

Роботи із прийняття міжнародних та європейських нормативних документів (далі – НД) як національних НД методом підтвердження виконуються згідно з основоположним стандартом ДСТУ 1.7:2015 «Національна стандартизація. Правила та методи прийняття міжнародних і регіональних нормативних документів».

При розрахунку вартості робіт із стандартизації ДП «УкрНДНЦ» керується наказом Мінекономрозвитку від 05.10.2016 р. №1685, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.10.2016 за №1402/29632 «Про затвердження Методики визначення трудомісткості та вартості робіт з національної стандартизації» (далі – Методика).

П. 3 розділу III Методики роботи з прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД методом підтвердження віднесено до типових видів робіт з національної стандартизації.

У п.2 розділу V Методики визначено трудомісткість прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД методом підтвердження.

Враховуючи вищевикладена, є всі законні підстави для виконання робіт із прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД в Україні методом підтвердження на платній основі.

Оплата робіт з прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД в Україні методом підтвердження включає в себе оплату праці фахівців національного органу стандартизації, які виконують дані роботи, розраховану на основі базових нормативів трудомісткості цих робіт (відповідно до додатку 2 до Методики) та коефіцієнта обсягу оригінальних примірників НД (згідно додатку 5 до Методики).

Особи, зацікавлені у прийнятті національного НД методом підтвердження, надають свої пропозиції щодо включення міжнародного чи регіонального НД в Національну програму зі стандартизації відповідно до встановленого законодавством порядку.

Національний стандарт меду. Алгоритм роботи

В Україні чинні:

- ДСТУ 2154:2015 Бджільництво. Терміни та визначення понять;
- ДСТУ 4497:2005 Мед натуральний. Технічні умови.

Чинний ДСТУ 4497:2005 Мед натуральний. Технічні умови. Потребує перегляду.

Для цього потрібно звернутися до ТК 158 «Тваринництво: технології, племінна справа та відтворення» (ПК 2 "Бджільництво") з пропозицією для внесення в Програму робіт з національної стандартизації із обов'язковим підтвердженням джерела фінансування. На сьогодні в Україні прийнято наказ Мінагрополітики від 19.06.2019 № 330 Про

затвердження вимог до меду, який гармонізований з ДИРЕКТИВОЮ РАДИ 2001/110/ЄС від 20 грудня 2001 року про мед

Укладання договорів на послуги УкрНДНЦ в полі сучасного Закону України про публічні закупівлі

Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (далі – ДП «УкрНДНЦ») утворено постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2003р. № 1337 «Про утворення Українського науково-дослідного і навчального центру проблем стандартизації, сертифікації та якості», є юридичною особою публічного права.

Згідно п. 1. ст. 11. Закону України «Про стандартизацію» функції Національного органу стандартизації виконує державне підприємство, що не підлягає приватизації, утворене центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері стандартизації. З 03.01.2015 функції Національного органу стандартизації згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163 «Про визначення державного підприємства, яке виконує функції Національного органу стандартизації» виконує лише ДП «УкрНДНЦ» та в своїй діяльності керується Законом України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII (далі – Закон).

Згідно п. 2. ст. 11. Закону до основних повноважень Національного органу стандартизації належить:

- 1) організація та координація діяльності щодо розроблення, прийняття, перевірки, перегляду, скасування та відновлення дії національних стандартів, кодексів усталеної практики та змін до них відповідно до цього Закону;
- 2) прийняття, скасування та відновлення дії національних стандартів (у тому числі міжнародних та регіональних як національних будь-яким методом), кодексів усталеної практики та змін до них відповідно до цього Закону (шляхом видання відповідних наказів);
- 3) забезпечення відповідності національних стандартів та кодексів усталеної практики законодавству (технічна перевірка);

Відповідно до ч. 3 статті 24 Закону Національний орган стандартизації формує та веде національний фонд нормативних документів, складає та веде каталог національних стандартів та кодексів усталеної практики.

Згідно п. 1 та п. 4 ст. 24 Закону, національні стандарти, кодекси усталеної практики, зміни до них та розроблені національним органом стандартизації каталоги видаються, відтворюються та розповсюджуються національним органом стандартизації на договірних засадах.

Згідно ст. 25 Закону України «Про стандартизацію», а саме:

- п. 1. право власності на національні стандарти, кодекси усталеної практики та розроблені національним органом стандартизації каталоги належить державі;
- п. 3. забороняється повністю чи частково видавати, відтворювати з метою розповсюдження і розповсюджувати як офіційні видання будь-які національні стандарти, кодекси усталеної практики та розроблені національним органом стандартизації каталоги або їх частини на будь-яких носіях інформації без дозволу національного органу стандартизації чи уповноваженої ним особи.

Крім того, слід зазначити, що згідно ст. 26 Закону України «Про стандартизацію», кошти, одержані від реалізації національних, регіональних, міжнародних стандартів, кодексів усталеної практики та розроблених національним органом стандартизації каталогів, у повному обсязі спрямовуються на виконання робіт з національної стандартизації та розвиток науково-технічної бази.

Враховуючи вищевикладене повідомляємо, що послуги з технічної перевірки справ національних стандартів, їх прийняття будь-яким методом, реалізації їх паперових та електронних копій та доступу до каталогу національних стандартів надаються лише одним суб'єктом господарювання – ДП «УкрНДНЦ», яке виконує функції Національного органу стандартизації.

Відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» №922-VIII від 25.12.15» в редакції Закону №114-IX від 19.09.2019 закупівля послуг:

- з технічної перевірки справ національних стандартів;
- прийняття національних стандартів будь-яким методом;
- реалізація паперових та електронних копій національних стандартів;
- доступу до каталогу національних стандартів.

Підприємствами, на які поширюється дія Закону проводиться по переговорній процедурі, стаття 40 п.2 « відсутність конкуренції з технічних причин».

Гармонізація національних стандартів України відповідно до стандартів ЄС (Приклад: ДСТУ 4092 і ДСТУ EN 12368)

Повідомляємо, що згідно зі ст. 17, ч. 4 Закону України «Про стандартизацію» від 05.06.2014 № 1315-VII (далі – Закон) у разі прийняття європейського стандарту як національного забезпечується ідентичність національного стандарту відповідному європейському стандарту. З дня набрання чинності національним стандартом, що є ідентичним європейському стандарту, повинен бути скасований національний стандарт, положення якого суперечать положенням відповідного національного стандарту, що є ідентичним європейському стандарту.

З метою проведення сиситемної роботи в цьому напрямку до технічних комітетів було надіслано лист ДП «УкрНДНЦ», яке виконує функції національного органу стандартизації (далі НОС), від 17.01.2020 № 1-9/2.1.1-11-101 з проханням здійснити аналіз стандартів, закріплених за ТК відповідно до визначених за ними об'єктів стандартизації, та виявити чинні національні стандарти, що містять положення, які суперечать європейським стандартам, прийнятим як національні.

За результатами зробленого аналізу до НОС надходять пропозиції щодо скасування конфліктних документів згідно з 9.6 ДСТУ 1.2:2015 «Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації», а саме: ТК надають до НОС відповідний протокол засідання ТК, а також проект повідомлення про скасування стандарту в електронному вигляді для оприлюднення на офіційному веб-сайті НОС. У повідомленні зазначають передбачену дату скасування та адресу, на яку заінтересовані сторони можуть надавати коментарі.

Щодо прикладу у питанні ТОВ "АТІЛОС" повідомляємо наступне:

- чинний ДСТУ EN 12368:2019 (EN 12368:2006, IDT) Устаткування для регулювання дорожнього руху. Світлофори - прийнято методом підтвердження, оскільки саме EN 12368:2006 є в переліку європейського регламенту 305/2011 (Україна має приймати такі документи відповідно до Додатку III Угоди про асоціацію);
- чинний ДСТУ EN 12368:2017 (EN 12368:2015, IDT) Устаткування для регулювання дорожнього руху. Світлофори - прийнято методом підтвердження, оскільки EN 12368:2015 це остання публікація цього європейського стандарту.(НОС має приймати останню чинну версію міжнародного чи регіонального документа);
- щодо неконфліктності вимог чинного ДСТУ 4092-2002 Безпека дорожнього руху. Світлофори дорожні. Загальні технічні вимоги, правила застосування та вимоги безпеки – НОС зробив запит у відповідального ТК 80.

Наразі, ДСТУ 4092-2002 є обов'язковим для застосування відповідно до ст. 23 Закону, оскільки на нього є пряме посилання у Правилах утримання технічних засобів регулювання дорожнього руху вулично-дорожньої мережі населених пунктів, затверджених чинним наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 08.11.2017 № 296, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 листопада 2017 р. за № 1456/31324.

1) Парарельна дія стандартів. Якими керуватись? 2) Діють ДСТУ ідентичні останнім версіям EN, а 2019 році приймають ДСТУ ідентичні більш старим версіям EN . Наприклад, 1) ДСТУ EN 60598-2-13:2014 Світильники. Частина 2-13. Окремі вимоги. Світильники, заглиблені у землю (EN 60598-2-13:2006 + EN 60598-2-13:2006/A1:2012 + EN 60598-2-13:2006/AC:2006, IDT) ДСТУ EN 60598-2-13:2018 (EN 60598-2-13:2006; Cor:2006; A1:2012; A2:2016, IDT; IEC 60598-2-13:2006; A1:2011; A2:2016, IDT) Світильники. Частина 2-13. Додаткові вимоги. Світильники, заглиблювальні в землю ДСТУ EN 60598-2-13:2019 (EN 60598-2-13:2006, IDT; IEC 60598-2-13:2006, IDT) Світильники. Частина 2-13. Окремі вимоги. Світильники, заглиблені у землю ДСТУ EN 55032:2019 (EN 55032:2012, IDT; CISPR 32:2012, IDT) Електромагнітна сумісність мультимедійного обладнання. Вимоги до випромінювання

1. Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 22.02.2019 № 309 затверджено Перелік національних стандартів, що ідентичні гармонізованим європейським стандартам та відповідність яким надає презумпцію відповідності обладнання вимогам Технічного регламенту низьковольтного електричного обладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1067

До цього переліку включено національні стандарти, що є ідентичними гармонізованим європейським стандартам, у рамках виконання Директиви 2014/35/ЄС.

Цей перелік сформовано на основі переліку гармонізованих європейських стандартів, опублікованого в Офіційному віснику ЄС 2018/С 362/02 від 14.09.2018.

ДСТУ EN 60598-2-13:2014, гармонізований з EN 60598-2-13:2006, EN 60598-2-13:2006/A1:2012, EN 60598-2-13:2006/AC:2006 є в цьому переліку і відповідність йому надає презумпцію відповідності обладнання вимогам Технічного регламенту низьковольтного електричного обладнання

ДСТУ EN 60598-2-13:2018 (EN 60598-2-13:2006; Cor:2006; A1:2012; A2:2016, IDT; IEC 60598-2-13:2006; A1:2011; A2:2016, IDT), прийнятий методом перекладу та ДСТУ EN 60598-2-13:2019 (EN 60598-2-13:2006, IDT; IEC 60598-2-13:2006, IDT) не входять до зазначеного вище переліку.

2. Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 08.12.2020 № 2569 затверджено Перелік національних стандартів для цілей застосування Технічного регламенту з електромагнітної сумісності обладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1077.

До цього переліку включено національні стандарти у рамках виконання Директиви Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2014/30/ЄС від 26.02.2014 щодо електромагнітної сумісності обладнання.

Цей перелік сформовано на основі переліку гармонізованих європейських стандартів, опублікованого в Офіційному віснику ЄС 2018/С 246/01 від 13.07.2018.

ДСТУ EN 55032:2014, гармонізований з EN 55032:2012, EN 55032:2012/AC:2013 є в цьому переліку.

ДСТУ EN 55032:2019 (EN 55032:2012, IDT; CISPR 32:2012, IDT) не входить до зазначеного вище переліку.

Відповідно до Закону України «Про стандартизацію» національні стандарти та кодекси усталеної практики застосовуються на добровільній основі, крім випадків, якщо обов'язковість їх застосування встановлена нормативно-правовими актами.

Порядок надання членам технічних комітетів стандартизації для ознайомлення актуальних редакцій міжнародних та регіональних стандартів

Порядок надання стандартів EN, ISO, IEC на замовлення технічних комітетів

1. Секретаріат відповідного технічного комітету (далі – ТК) оформлює лист-замовлення на фірмовому бланку ТК (у разі наявності) або на фірмовому бланку організації, що веде секретаріат ТК. В листі-замовленні можуть вказуватись лише стандарти, сфера дії яких відноситься до сфери діяльності відповідного ТК та електронна адреса, на яку слід надіслати зазначені стандарти. Лист-замовлення має бути підписаний головою або заступником голови або секретарем ТК.

2. НОС реєструє та розглядає лист-замовлення.

3. В разі, якщо під час розгляду листа-замовлення буде виявлено, що вказані в листі-замовленні стандарти не відповідають сфері діяльності відповідного ТК, НОС доводить до відома ТК таку інформацію: «Вказаний Вами в замовленні стандарт ХХХХ не відповідає сфері діяльності Вашого ТК, тому, в разі зацікавленості в даному стандарті, пропонуємо придбати цей стандарт в Національному фонді нормативних документів».

4. В разі позитивного результату розгляду листа-замовлення НОС завантажує вказані в листі-замовленні стандарти та відповідно до правил, встановлених відповідною міжнародною або європейською організацією, наносить водяні знаки, які дозволяють ідентифікувати кінцевого користувача стандарту.

5. Відповідальний фахівець відділу міжнародного, регіонального та міждержавного співробітництва НОС надсилає завантажені стандарти за вказаною в листі-замовленні електронною адресою.

Примітка: відповідно до правил, встановлених відповідною міжнародною або європейською організацією, стандарти надаються безкоштовно лише експертам, тобто членам ТК, з метою використання у розробленні майбутніх національних стандартів або перегляді вже розроблених національних стандартів.

Питання, отримані під час заходу

У чому проблема включення нових НД до програми стандартизації у довільний час - якщо це відбувається без державного фінансування?

Відповідно до п. 5.5 ДСТУ 1.8:2015 «Правила розроблення програми робіт з національної стандартизації» технічні комітети надають до національного органу стандартизації пропозиції щодо проведення робіт з національної стандартизації протягом року. На основі наданих пропозицій розробляється Програма робіт з національної стандартизації та Додатки до неї.

6 місяців проведення в НОС перевірки при прийнятті стандартів методом «перекладу». Треба, щоб було не більше 3 місяців, а для складних та великих

стандартів встановлювати 6 місяців за пропозиціями ТК. Для рішення цієї проблеми треба посилювати НОС фінансово, кваліфікованими працівниками.

Видавничо-поліграфічний відділ ДП «УкрНДНЦ» виконує свої виробничі функції відповідно до ДСТУ 1.2, а саме:

п.6.10.3 «Дату видання національного НД установлюють не пізніше ніж за 60 календарних днів до дати набуття ним чинності, якщо інше не визначено нормативно-правовими актами. Якщо національний НД видано або відтворено раніше встановленої наказом НОС дати набуття ним чинності, користувач має право застосовувати цей стандарт, якщо інше не визначено нормативно-правовими актами».

Також для подолання та запобігання збільшення заборгованості з видання національних нормативних документів Наказом № 183 від 10 серпня 2020 р. було затверджено порядок формування плану видання національних нормативних документів на 2020 рік.

Проблема фінансування робіт з прийняття стандартів методом підтвердження. Методика визначення трудомісткості та вартості робіт з національної стандартизації в частині прийняття методом підтвердження не відповідає практиці робіт НОС. Виникають питання щодо обґрунтованості фінансування /оплати робіт НОС з прийняття методом підтвердження. Треба внести зміни до Методики та привести її до практики, до робіт, які проводить ТК та НОС.

При розрахунку вартості робіт із стандартизації ДП «УкрНДНЦ» керується наказом Мінекономрозвитку від 05.10.2016 р. №1685, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.10.2016 за №1402/29632 «Про затвердження Методики визначення трудомісткості та вартості робіт з національної стандартизації» (далі – Методика).

У п.2 розділу V Методики визначено трудомісткість прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД методом підтвердження.

ДП «УкрНДНЦ» у практиці надання послуг з національної стандартизації повністю керується положеннями Методики.

Питання обґрунтованості оплати робіт з прийняття міжнародних та європейських НД як національних НД методом підтвердження не знаходиться в компетенції ДП «УкрНДНЦ».

Внесення змін до Методики відбувається відповідно до встановленого законодавством порядку.